

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. Hajnal-utca 2.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre 4 "

Negyedévre 2 "

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Zsidó gymnasium.

Az Egyetértés múlt vasárnapi számában »Zsidó gymnasium« czim alatt cikket közölt, melyben hosszabb antiszem táskodás után röviden azt követeli, hogy a zsidó felekezet is állítson fel magának középiskolát ép úgy, mint a rom. katolikusok, lutheranusok sat. keresztény felekezetek. Ez a követelés többé nem új és az Egyetértés nem vindikálhatja magának az érdemet, hogy ő pendítette meg az eszmét. Mi is már számtalanszor hangoztattuk a zsidó felekezeti gymnasium szükségét, sőt volt idő, midőn a budapesti izr. hitközség legelőbbkelőbb tagjai is hozzájárultak volna az eszme megvalósításához, s ha mégis elmulasztották, annak oka az volt csupán, hogy »az időt elérkezettnek nem találták.«

Az Egyetértés tehát tullött a czélon, midőn a budapesti hitközség mérvadó köreit szemrehányásokkal illeti és egy jó adag zsurnalisztikai éretlenséget árul el, midőn »nagy és komoly« lap létére abba a piszokba mártja tollát, a melyből az antiszemita szennylapok bujtogató cikkeiket meritik.

De nemcsak ez a bosszantó, hanem főleg az az elvtelenség, mely az Egyetértés fentidézett cikkéből kéri. Vagy nem botránys-e, mikor egy lap, mely a parlamenti demokrata és radikális pártnak közlönyeként gerolja magát, hogy ugyanaz a radikális lap a felekezeti iskolák szaporítását követeli, holott minden erejéből oda kéne hatnia, hogy a felekezeti válaszfalak úgy az iskolában mint a közéletben megszűnjenek. Az »Egyetértés«-nek valóban tökéletesen igaza van és joggal nevezheti magát a független és negyvennyolczas párt közlönyének, mert neki ép oly kevésé vannak erős politikai meggyőződéseik mint magának e pártnak, mely ha akarom szabadelvű, ha akarom reakzionárius és klerikalis, ultramontan feudalis és radikális egyaránt. Csak folytassák ezt a köpenyforgatást az Egyetértés urai, még sokra vihetik; annyit azonban megjövendölhetünk nekik, hogy részvényeik — már t. i. a Pallas részvényei — az igazgatóság illetően politikai gazdálkodása mellett nagyon foglagnak értékökben csökkeni.

De térjünk át azon vádakra, miket az Egyetértés (Pallas) részvénytársaságának igazgatósága jónak látott a zsidók ellen röpíttetni. A független negyvennyolczas párt és a Pallas kő- és könyv-

nyomda részvénytársaság közlönye ugyanis ezeket állítja:

„A hol áldozatokról van szó, nem látjuk őket sehol. De mikor az iskola áldásaiban és jótéteményeiben kell részesülni, akkor ott látjuk őket csoportosulni szeptember első napjaiban a gymnasiumok kapui körül, hogy elfoglaljanak minden helyet. S ha a keresztény szülő ötödik-hatodikán hozza megkésített gyermekét, azt felelik, hogy nincsen hely. A szülő talán nagy áldozatokat tett az iskola érdekében, nem használ semmit, betöltöttek minden padot a zsidók, a kik az iskoláért nem tettek semmit.“

Ez egyszerűen nem igaz. A zsidó szülők, ha az iskola »áldásaiban és jótéteményeiben« részesülni akarnak, kénytelenek tandijakat fizetni, melyek néha bezzeg igen jelentékeny összeget tesznek ki. A zsidó szülő tehát ép annyi áldozatot hoz az iskola érdekében, mint a nem zsidó szülő, a ki szintén csak a díjakat tartozik fizetni az iskola fentartásához

És mindazáltal azt tapasztaljuk, hogy a nem zsidó gyermekek nagyobb előnyben részesülnek, tárt ajtókat találnak, melyek rögtön befogadják, mihelyt megjelennek, holott a zsidó gyermekeket kivétel nélkül azzal küldik vissza, hogy jöjjenek később. majd mikor a keresztény tanulók beiratására kiszabott határidő letelt. Az ellenkező áll tehát annak, a mit az Egyetértés állított, s miután a nevezett lap kevés utánjárás után is a dolog illetően állásáról tudomást szerezhetett volna, de ezt tenni elmulasztá, eljárása a legrutabb perfidiára vall.

Ilyen szerkesztési erényekkel csak a saját állását ingatja meg a nevezett lap, nem pedig a zsidók és nem zsidók közti egyetértést, minek ujság cikkeivel árthatnak ugyan sokat, de végkép megtörni még sem lehet.

Az ügy érdemére áttérve megjegyezzük, hogy a zsidó gymnasium felállítása már régóta képezi egyik leghőbb vágyát intelligensebb fővárosi és vidéki hitkonainknak. Czélszerű lenne a gymnasium sok indokból, melyek között első helyet foglal el az, hogy a zsidó tanulók már az élet küszöbén, midőn reményekkel eltelten az iskola falai közt megjelennek, ne legyenek kénytelenek a tanárok és tanulóársak gunyját, lenézését, csipkedéseit és más apró szekaturáit eltűrni és ezzel mintegy megmételtyeztetni a fiatal kedélyeket, melyek szeretet és barátság helyett csak zordon visszautasítást és megalázást tapasztalnak.

De szükséges a zsidó gymnasium már azért is, hogy számos fiatal jeles zsidó tanár, kik a mai

antiszemita áramlat áldozataiként a legsanyarubb viszonyok közt tengődnek, hogy mondjuk, ezen szerencsétlen fiatal emberek, kik szebb napokban léptek a tanári pályára, mely zsidó előtt most teljesen elzárva van, hogy ezen fiatal tanerők megfelelő állomásokat kaphassanak, a hol gazdag tehetségeiket a haza érdekében érvényesíthessék.

Az az ellenvetés, hogy az asszimiláció, a nemzet testébe való teljes beolvadás, egy külön zsidó gymnasium felállítása által jelentékenyen megnehezítették, sőt talán egészen megakadályoztatnék, indokolatlan aggodalom; mert ki merészelné állítani, hogy a zsidó gymnasiumot kizárólagosan csakis zsidó felekezeti tanulók látogatandják? Valamint mostan a rom. kath. főgymnasiumot, ezen hitfelekezet hiveinek gyermekein kívül, lutheranosok és zsidók is látogatják, úgy nincs kizárva, hogy a zsidó gymnasiumba is keresztény vallásfelekezeti tanulók beiratkoznának. Csak jó legyen az intézet és biztosítjuk, hogy nem marad izoláltan, és hogy a keresztény vallásuk ép úgy fogják felkeresni, mint bármely más tanintézetet, a mely jó hírnévnek örvend. Az az aggodalom tehát, hogy a zsidó tanuló a keresztény társaságtól elzárva lesz és hogy már ifju korában kifejlesztik benne az elszigeteltség érzetét, nem egyéb erőszakos feltetésnél a kishitűek ijesztgetésére.

Mi tehát mindazokat az indokokat, miket egy zsidó gymnasium felállítása ellen zsidó részről felhozunk, tarthatatlanoknak tartjuk, mert még a pénzkérdés megoldása sem ütköznék oly nehézségekbe, mint a milyenektől némelyek tartanak. Mi nem beszélünk a pénznek adakozás utján való

beszerzéséről. Tudjuk, hogy ez chimera. De utalunk az izr. iskola alapra, mely körülbelül 2.000.000 frtra rug és a mely temérdek vagyon jelenleg az iroda rendelkezése alatt áll olykép, hogy a miniszterium csak arra a célra fordítja ez alap jövedelmét, a melyet az iroda kijelöl. És hogy mily célokat szokott ez iroda kijelölni, azt mindenki elképzelheti, a ki felekezeti ügyeink pangását ismeri.

Építsünk középiskolát és szakítsunk azokkal a neveléses előítéletekkel, melyek ez iskola felállítását eddig megakadályozták.

Építsünk gymnasiumot és ha ez mintaintézet lesz, meg vagyunk győződve, hogy oda ép annyi keresztény tanuló fog járni mint zsidó és az asszimiláció nagy műve itt ép úgy mehet végbe mint a keresztény gymnasiumban.

Láng Lajos

— országgyűlési képviselő és egyetemi tanár urnak tanácsa. —

Láng Lajos országgy. képviselő és egyetemi tanár szintén hozzászólt a zsidó gymnasium kérdéséhez. Tette ezt a legjobb indulattól indítva és olyan modorban, mely teljesen elüt az Egyetertés bujtogató hangjától. Láng Lajos ur cikkét, mely a Nemzet egyik múlt heti számában megjelent, alább egész terjedelmében közöljük mert ismertetni akarjuk azokat a nézeteket, melyeket a mi barátaink ez ügyről táplálnak. S bár nem osztjuk az igen tisztelt cikkiró nézeteit, mindazáltal elismerjük, hogy van benne, sok olyan eszme a mit feltétlenül magunkévá teszünk, így főleg a felekezeti ellentétek szításától való idegenkedés. Mi azonban e lapok egy másik helyén elég világosan kifejtettük, hogy egy jó zsidó közép-

TÁRCZA.

A zsidók Angolországban.

II.

A zsidók Angolországban csak körülbelül kétszáz év óta élvezik azt a szabadságot melytől más kontinentális államokban megfosztották. 1290-ben I. Edward király kiűzte őket, vagyonukat lefoglalta és csak annyit hagyott meg nekik, a mennyi az utazási költségek fedezésére szükséges volt. A csöcselék azonban a király zsarnoki rendelete által felbátorítva, a védetlen zsidókat vagyonuk ez utolsó maradványaitól is megfosztá. A 16.000 zsidó közt, kiket ekkor kivándorlásra, kényszerítettek legtöbben utazás közben, mivel a hajótulajdonosoknak a szállítási díjakat meg nem fizethették, a tengerben lelték sirjukat, egy rész pedig átkelt Franciaországba, a másik visszatért Spanyolországba, a honnan kevéssel azelőtt kiűzetett.

Ez évtől kezdve egész 1650-ig nem volt zsidó Angolországban, csak Cromwell és Milton idejében kerültek vissza néhányan. E két férfiú sokat küzdöttek a zsidóknak elnyomatása ellen, sőt Cromwell azt is akarta kieszközölni, hogy a zsidók visszatelepítése parlamenti határozattal engedtesse meg.

II. Károly alatt már két zsidó hitközség volt Londonban. Az egyik a portugál, a másik a német zsidóké volt. Az udvar folytonos érintkezésben állott egyes kiváló zsidókkal, kik a tolytonos pénzzavarokkal küzködő királyt kölcsönökkel segítették. Oraniai Vilmos trónraléptekor pedig teljes szabadságba helyezte vissza őket és

Suazzo nevű zsidót, ki neki 2.000.000 forintot kölcsönzött különféle kitüntetésekben is részesíté. Oraniai Vilmos idejében töröltetett el az a rendelet is, mely a zsidókat jelvény viselésre kényszerítette, és megengedett, hogy ezentúl az ország bármely részében ingatlanokat vásárolhassanak és hivatalt is viselhessenek.

1695 Patersen az angol bankot alapította és oda Samson Gideon nevű zsidót hitta meg, kormányzóának a ki ekkor a leggazdagabb ember volt Angliában. Később ugyanez a zsidó vette át Anglia pénzügyi igazgatását, minek folytán az ország pénzügyei óriási lendületet nyertek. Valpole miniszter elismerésből gyermekeinek a baronet czímet ajándékozta, minek folytán Gideon gyermekei ki is tértek a zsidó vallásból.

1753 már azt az indítványt tették a törvényhozáiban, hogy a zsidóknak parlamenti taggá választása megengedtesse. Ez indítványt a törvényhozás el is fogadta, de érvényre nem emelkedhetett, mert kint az országban számos ellenzőre akadt. Ez indítványt 1830-ban Grant ismét megújítá és hosszú küzdelem után 1833-ban el is fogadták. Macaulay, a híres történetíró a zsidó egyenjogóság mellett küzdők első soraibau állott és sokat tett a »Civil disabilities of the Jews« eltörlése érdekében. Mindazáltal nem választottak zsidót, és ha bár a törvényhozási jog meg volt adva a zsidóknak 1847-ig, még sem választottak zsidót az angol parlamentbe. Ez évben azonban végre megtört az idegenkedés és egyszerre két zsidó lett országgy. képviselővé megválasztva. Sir Rothschild Lionel, a londoni cityben és Mr. Solomon Greenwichben.

B—a.

iskolánál miért nem kell tartani attól, hogy a zsidókat már gyermekkoruktól fogva elválasztaná a keresztényektől. Ellenkezőleg azt hisszük, hogy egy jó hírnévnek örvendő zsidó gymnasium a keresztény tanulók nagy tömegét vonzaná s így a kizárólagosan felekezeti jellegnek eleje vétetnék.

A következőkben közöljük Láng Lajos ur cikkét:

Budapest, szeptember 7. Minden iskola-év elején felhangzik a panasz, hogy noha középiskoláink általán elég telének a mindennemű felekezeti ifjuság befogadására, különösen egy felekezet, t. i. a zsidó veszi azt igénybe, mely minden más felekezet közt a legkevésbé járul ez iskolák fentartásához. A panasszal kapcsolatosan javaslatok is merülnek föl ez anomalia orvoslására, melyek rendszerint oda irányulnak, hogy e vallás hívei felszólíttatnak, állítsanak ők maguk egy külön felekezeti középiskolát saját hitsorsosaik számára.

Az arány, melyben a zsidó ifjuság középiskoláinkat látogatja, kétségtelenül nagyobb mint az, a melyben a felekezet ez iskolák fentartásához járul. Azt az indítványt azonban, mely ez aránytalanságon egy külön zsidó felekezeti gymnasium által óhajtana segíteni, még sem tehetjük magunkévá. És pedig nem csak azért, mert egyáltalán nem örvendenénk annak, ha oktatási viszonyainkban felekezeti irány erősítették, hanem különösen azért, mert egy ilyen zsidófelekezeti középiskola épp napjainkban csak élesztené, a helyett, hogy elsimitaná a felekezeti surlódásokat.

Hazánk közoktatásában a felekezetek tudvalevőleg nagy szerepet játszanak. E viszonyt megbolygatni bizonyosan senkinek sem jut eszébe. Mindnyájan, még a legszabadelvűbb felekezetnélküli oktatás barátai is örülnek azon, ha a nemzet culturalis terheihez az államon kívül a felekezetek is hozzájárulnak. De új felekezeti iskolákat teremteni bizonyosan nem akarnak, kivéven azt az egy esetet, ha netán a tulajdonképeni cél, az oktatás fejlesztését másképp el nem érhetjük. De ezt a jelen esetben alig mondhatjuk.

Egy felekezeti iskola felállításának első föltétele különben az, hogy maga az a felekezet akarjon ilyen iskolát. Azt azonban, hogy különösen a felvilágosodott zsidóság óhajtana ily iskolát, senki sem állíthatja. A miveltebb és vagyonosabb és így egyedül számbajövő rész, bizonyosan semmitől sem fogna annyira idegenkedni, minthogy olyan intézetért hozzon áldozatot, mely a zsidókat már gyermekkoruktól fogva elválasztaná a keresztényektől, és mely ép azért az ellentéteket csak élesítené, nem hogy szelidítené. Ez az eredmény, mely kimaradhatatlan, egyáltalában nem felel meg azok törekvéseinek és érdekeinek, kiktől az áldozatot követelik. S ez talán legfőbb oka annak, hogy az ily irányú javaslatok mindéddig meddők maradtak.

Ugyanezen okok azonban állanak a keresztény magyar társadalomra nézve is. Egy elfogulatlan hazafi sem kívánhatja, hogy a felekezeti ellentét az országban még tovább is izmosodjék.

De ha nem is tartjuk kívánatosnak egy külön felekezeti zsidógymnasium keletkezését, az tagadhatatlan, hogy a fennálló aránytalanság az oktatás igénybevétele és a terhek megosztása közt sok félreértésre és még több félremagyarázásra ad alkalmat, melyeket mindnyájunk közös érdekében kívánatos volna megszüntetni.

És erre volna egy igen egyszerű mód.

Gyűjtsenek a felekezet tehetősbei pusztán maguk közt annyit, a mennyi egy új gymnasium felállítására szükséges és adják aztán át az összeget az államnak vagy

a városnak egy felekezetnélküli állami vagy községi középiskola felállítására.

Ezzel segítve lenne a jelenlegi iskolahiányon, a nélkül, hogy legkevésbé is lehetne attól tartani, hogy a még mindig annyi oldalról szított ellentét újabb tápot nyerne. Ellenkezőleg, egy ilyen hazafias áldozatkészség sok balvéleményt eloszlatna s a mellett közvetlen előnyére szolgálna azon felekezet gyermekeinek is, mely az áldozatot hozza.

Egy felekezeti zsidó gymnasium átvinné a XIX. században a ghetto a nevelés terére, hol a legveszedelmesebb, mert hiszen ha valamitől, úgy épp a kulturától kell, hogy várjuk mindazon tévedések és előítéletek elenyészését, melyek a hazában polgárt polgártól elválaszthatnak. Senki sem érti jobban mint mi, ha minden felvilágosodott és hazafias zsidó irtózik a gondolattól, hogy olyan iskolába adja gyermekét, mely őt legzsengőbb korától fogva elszigetelné a keresztény társadalomtól, honfitársaitól. És épp ezért értjük azt is, hogy senki sem akadt, ki közülök e célra adakozni hajlandó lett volna. De másrészt viszont nem hihetjük, hogy a tehetős zsidóság hazafias és felvilágosodott része ne érezze, mily fontossággal és horderővel bírna épp az adott körülmények közt egy oly új felekezetnélküli középiskola felállítása a fővárosban, mely egyedül a zsidóság áldozatkészségének és hazafiságának köszönhetné létrejöttét.

Olvasóinkhoz!

Lapunk fenállásának ötödik évfordulója lesz a jövő hóban.

Négy éve, hogy ernyedetlen buzgalommal és önfeláldozó kitartással küzdünk ügyünk igazságáért.

Multunk a zsidó felekezeti magyarok négy évi önvédelmének története. Az antiszemita rágalmazás és gyanúsítás megakadályozott benünket az alkotás nagy munkájában; a vádakat megérőtleníteni, a gyanúsítást szétoszlatni és a rágalmat leálcázni, ez képezte eddig lapunk főfeladatát.

Küzdelmek nem voltak hatástalanok. Szám-talan esetben sikerült is nekünk a félrevezetett kétkedőket ügyünk tisztaságáról és igazságáról meggyőzni; és ha csekély erőinknél fogva az antiszemita sajtó sárkányröptét nem is követhettük mindenhová, de legalább kiadtuk a jelszót, megjelöltük a védelem eszközeit, hogy hitrokonaink, az antiszemita sajtó hatásait ellensúlyozhassák.

Megelégedéssel, sőt büszkeséggel állíthatjuk, hogy működésünket e tekintetben oly rendkívüli siker koronázta, mely páratlanul áll a magyar zsidó felekezet évkönyveiben.

Mindazáltal — fájdalom — még nem szabadulhatunk végkép az önvédelem kínos helyzetéből. Sokat kell még küzdenünk, míg az előítélet utolsó falai leomlanak.

Folytatni kell tehát tevékenységünket abban az irányban, melyet eddig követtünk; de miután az alkotás idejét is elérkezettnek látjuk, mindent el fogunk követni, hogy felekezeti ügyeink rendezése ne csak jámbor óhajmaradjon.

Munkatársaink, kik felekezetünk első rangú íróiból csoportosultak e célra ismét biztosították hathatós közreműködésüket, a mi abba a hely-

zetbe hozza e lapot, hogy a következő évnegyedben úgy alakilag mint tartalmilag gazdagabb kiállításban megjelenessen.

Az előfizetés mindazáltal a régi marad. Nem kívánunk előfizetőinktől újabb áldozatot, csak arra kérjük, hogy ama nagy elvek érdekében, melyeket lapunk képvisel, igyekezzenek mennél nagyobb olvasó közönséget teremteni az Egyenlőségnek.

A sajtó hatalma az előfizetők támogatásától függ; ha azt akarjuk, hogy a szabadság, egyenlőség és testvériség eszméi a nép között terjedjenek, akkor a hiveknek kötelessége az utat egyengetni, mely a nép szívéhez, eszéhez vezet.

Az Egyenlőség szerkesztősége.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve	8	frt.
Félévre	4	„
Negyedévre	2	„

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. ker., hajnal-utca 2. sz. küldendők.)

A kiadóhivatal.

HIREK.

— A két iroda. Teljesen megbízható oldalról vesszük a következő sorokat: Tekintetes szerkesztőség! Figyelemmel kísérve az Egyenlőség működését, tapasztaltam, hogy sok más ügyek üdvös ellátása mellett, az izr. irodák ügyének is szentelt időt, és nem egyszer lőn e lapok hasábjában arra az anomáliára utalva, mely e két iroda fenállásában rejlik. A törvényes alap teljes hiánya mellett működő vagyis inkább csak fizetést élvező izr. közp. irodáról azonban sok egyebet is el lehetne mondani, ha Simon titkár urnak nem volna olyan vastag bőre, hogy a legnagyobb „igazságokat“ is pirulás nélkül végig hallgatni képes de azért a kullancs szivósságával ragaszkodik tovább ahoz az álláshoz, mely neki pénzt és címet hoz. Ez alkalommal azonban csak egyet akarok említeni, mert ez is eléggé jellemzi a közp. iroda főnökeinek eljárását. 1880-ban ugyanis a vallás- és közoktatásügyi miniszter az 1869-ki kongresszus több előkelő tagját enquettere hívta össze, hogy határozzanak arról, hogy a közp. irodával, mely időközben törvényes alapját elveszté, mi történjék? Az enquetten Dr. Hirschler Ignác az iroda eltörlése iránt tett indítványt, melyet el is fogadtak azzal a hozzátevéssel, hogy az irodára pazarolt évi költségeket (egy iroda fentartása évenként körülbelül 5000 forintjába van a magyar zsidóságnak) más hasznosabb célokra fordítsák. E határozat természetesen óriási rémülettel tölté el Schweiger Márton és az ő spiritus rectorát Simon Józsefet, kik e határozat hatálytalanná tételére az orth. iroda elnökével Reich Ignácczal szövetkeztek olyképen, hogy ő orthodox hiveiből deputációt menesztessen a király ő felségéhez, ki előtt elpanaszolják, hogy a zsidó vallást az irodák eltörlése által nagy veszteség éri. Ily utakon és ily eszközökkel mentették meg Simon József és Reich Ignác az irodákat, melyeknek ma már csak szomorú hírük volna csupán, ha az enquette határozatát titokban alá nem aknázzák. Simon és Reich urak kitűnően értenek az eféle akna mün-

kához és ez az oka, hogy még ma is élvezik a törvénytelen állapot tiltott gyümölcseit.

— m.

— A Nemzet múlt heti, pénteken megjelent számában a zsidó újévről megemlékezvén a következőket írja: Nincs hordár! Már tegnapelőtt szerdán este eltűntek a sarkokról, s tegnap csütörtökön, hiába kereste őket az ember, hogy — mert hirtelen elkezdt borulni — haza ug-rassza az esernyőért, vagy bizzon rájuk valamely üzenetet. Nincs hordár, nincs! Pedig nem haltak meg, sőt inkább feltámadtak régi alakjukban, lehányván magukról az uniformist és megjelenvén polgári öltözetben, még pedig ünneplő ruhában. Tegnap volt az egész Izraelban új esztendő napja, s mert nem is hordár — ha nem zsidó: utczáink és tereink e jól ismert és népszerű alakja, mint ilyen, letűnik egyszer a nagyvárosi életnek tarka képes lapjáról — mivel hogy ő is embernek érzi magát. Fényes cylinder kalappal a fején, karján a feleségével s maga előtt a gyermekeivel megüli és megsétálja ezt a sátoros napot ő is. Tegnap az operába jegyet váltani könnyű dolog lehetett. Itt-ott az utczán viritott ugyan egy vörös vagy zöld sipka. De azok mind csak talmi hordárok s tökéletlen »közszolgák« fejét fődik. A bezárt boltok hosszú sora, a megcsappant forgalom, a kihalt börze mutatja a zsidó elem kovász voltát a keresztény osztály nehézsztájában. Hát ha még minden zsidó szentelné meg az ő ünnepeit! De sokan közülük nyitva tartják az üzletet, s napestig dolgoznak a gyárak irodáiban s a bankok polczai és rácsai mögött. A legnagyobb része még buzgó, vallja Jehovát s csak annál erősebben ragaszkodik hozzá most: Szerencsére ez erősebb ragaszkodás oka a vakon üzött antisemitismus lohadóban van, s így maholnap megérhetjük, hogy a zsidó újév napján is lesz hordár az utczákon. — Ezekre nézve megjegyzésünk az, hogy „a zsidó elem kovász volta a keresztény osztály nehézkes tésztájában bezzeg nem egyéb zsurnalistikai frázisnál. A zsidó elem ép oly kevésbé kovász mint a hogy nem nehézkes tészta a keresztény osztály. Ha az időnkint felmerülő antiszemita izgatások a zsidókat bizonyos foglalkozásoktól el nem zárja, akkor ép olyan »nehézsztájú« vagy »kovász« lennének mint minden más ember; ezt már régen bebizonyították az angol, francia és belga zsidók. Az a körülmény, hogy a zsidó protekció hiányában, sőt gyakran mint a gyűlölet és üldözés tárgya főleg olyan kenyérkeresetre szorítottatik, a mely az egyéni szeszély esélyének légkevésbké kiteve van, az sem a „zsidó elem kovász voltára“ de a keresztény osztály nehézkes tésztájára sem vall.

— A Fővárosi Lapok, V adnay Károly országgy. képviselőnek kitűnően szerkesztett lapja szintén foglalkozik a zsidó újévről, melyről egyik múlt heti számában így nyilatkozik: 5946. Ezt a számot jelenti a zsidók tegnapi újéve: a Tisri hónap első napja. Ma már ennyi esztendőt számitanak. Egy nap sincs, melyen annyira szembe tűnének az a roppant terület, melyet a zsidóság a főváros kereskedelmében elfoglal, mint a Tisri első napján. Ilyenkor néhol egész házsorok földszintje olyan élettelen, mint az alvó ember, kinek be van hunyva a szeme. Mert a zsidó ezen a napon zárva tartja boltját, börzére nem megy, üzletet nem köt. Csak a kávéházai és dohányos boltjai vannak nyitva, hol a zsidó tulajdonosok e napon többnyire helyettesítőt állítanak az üzlet vitelére. A bezárt és nyitott boltok tehát nagyon kimutatják, hogy milyen az arány a kereskedő világ keresztényén és zsidó elemei közt. Ez az arány igen kedvezőtlen a keresztényekre nézve,

kik csupán a belvárosban vannak még jelentékeny tul-
sulyban. A váczi-utcában például erősen tartják magu-
kat ott a zsidó ünnep miatt tegnap sem volt tizenhat
boltnál több bezárva. A többi ma is mind keresztye-
nek kezébe van. A városház téren minden bolt nyitva
állt, a hatvani- és korónaherczeg- utcákban is sokkal
több kereskedésben folyt az üzlet, mint a hányban
szünetelt. A kis párizsi-utca sok apró boltja közt
pláne csak kettőt láttunk, melyek zsidó tulajdonoséi.
A Lipótvárosban ellenben csupán a Gizella-tér és Do-
rottya-utca mutathatnak föl számosb oly üzletet, me-
lyek keresztényeké, míg az Erzsébet-téren s az új-épü-
let felé terjedő hosszú utcákon épp oly kevés a keresz-
tények boltja, mint a sugáruton vagy király utcában.
Láthatjuk a Tisri első napján azt is, hogy a kereskedés
mily fajtái azok, melyek még nagyobbára keresztény kéz-
ben vannak. Ezek a legfényűzőbb üzletek: selyem és
divatkelme, vászon, porcellán és üvegnemük nagyobb
csarnokai s még inkább a fűszerkereskedés. Ellenben az
ékszer s majolika-üzletben a zsidók ma már szintén nagy
helyet foglalnak el. Továbbá övék az en gros kereskedés
s övék a legtöbb kis-bolt is.

— **Hajdu-Sámsonról** írják nekünk: Tekintetes szer-
kesztőség! A hajdu-sámsoni izr. hitközség egyike azoknak
melyekben a népnevelés szent ügye eddig vagy egészen
elhanyagoltatott avagy csak a régi »chéderek« módjára
ápolgatott; a minden készítés nélküli zug tanítók pedig
rendesen a közeli debreczeni vásárról hozattak és éven-
ként kétszer változtattak a hitközség egyes tagjai szeszé-
lyei szerint. Ezen állapot tarthatatlanságát, Sternthal
Sándor Ur, mint a hitközség érdemes elnöke és a tan-
ügy igazi barátja, megsokalva, a helybeli izr. népnevelés
ügyet magáévá tette, testi és lelki, anyagi és szellemi
erejével oda hatott, hogy a hitközség rend. nyilv. elemi
iskolát állított fel és így most már a községnek 40—50
tanköteles gyermeke képesített tanító vezetésére bizva
van. F. hó 1-én megnyitott az új iskola és 3-án volt az
ünnepélyes megnyitás, mely a szépen feldiszipított iskolá-
ban végre ment; ezen alkalomra igen szép számmal meg-
jelent a helybeli előkelőség; az ev. ref. egyház részéről:
Tóth Bálint lelkész, Kiss Sándor segéd lelkész, és a
tanítói kar, továbbá Jámbor Mihály kör-orvos számos
más urak társaságában, mely körülmény — dacára an-
nak, hogy Ónodi e járás képviselője — nem mutat antiszemita-
musra. Sternthal Sándor iskolaszéki elnök
igen sikerült alkalmibeszédet mondott, elősorolván miként
létesült az iskola és kik támogatták őt terve kivitelében.
Köszönetet fejezett ki a község nevében Jámbor Mihály
orvos urnak azért, hogy ő volt az első, ki tetemes ösz-
szegel járult az iskola létesülésére, továbbá Stern Mór
urnak, ki egy épületet 4 évre szives volt átengedni in-
gyen iskola helyiségnek és tanítói laknak; végre Zicherm-
ann Jakab urnak, ki lehetővé teszi, hogy a tanító —
csekély fizetésének dacára — itt megélhessen. Felemlit-
endő még Tóth Bálint ev. ref. lelkész és Jámbor Mi-
hály orvos urnak hazafias és lelkes beszédei melyekben
az új tanítót kitartásra, a tanulókat pedig szorgalomra
buzdították. H.-Sámson 1885. sept. 8-án. Tekintetes szer-
kesztő urnak alázatos szolgálja.

Berger Jakab.

— **Megsemmisített vallásváltoztatás.** Gmundenből
írják: A múlt hó 5-én Boytkowsky Bazilius görög nem
egyesült vallásu orosz származásu egyén, ki súlyosan
megbetegedvén, a gmundeni Szent-Anna kórházban ápol-
tatott, nemrég Schwarz róm. kath. lelkész által a róm.
kath. egyházba felvétetett. Az orosz f. hó 9-én meghalt,

s róm. kath. szertartás szerint a gmundeni temetőben el-
temettetett. Boytkowszky rokonai értesülvén az esetről,
tiltakoztak a vallásváltoztatás ellen. A gmundeni ker. ka-
pitányság a tiltakozásnak helyt adott, s a Boytkowsky
felvételét a kath. egyházba érvénytelennek nyilvánítván,
megengedte az elhunyt rokonainak a holttest exhumálását.
Ezen intézkedés ellen a gmundeni r. kath. lelk. sz. hivatal
a felsőausztriai helytartósághoz felebbezett, de elutasítat-
tott. A helytartóság ezen határozatában a következők
foglaltatnak: A helytartó érvénytelennek nyilvánítja
Boytkowsky felvételét a róm. kath. egyházba s megen-
gedi, hogy a holttest az egészségrendőri elővigyázati sza-
bályok megtartása mellett felásattassék, s a róm. kath.
temetőn kívül az orosz nem egyesült egyház szertartása
szerint beszenteltessék, s más temetőben akár Gmundenben,
akár azon kívül eltemettessék. E határozatot a helytartó
tanács azzal indokolja, hogy Boytkowsky belépése előtt a
róm. kath. egyházba nem jelentette be szabályszerűen a
görög nem egyesült egyháznak, hogy ez utóbbiból kitér,
s azonkívül az áttérés oly időben történt, a mikor a be-
teget az orvosok szakvéleménye szerint nem csak nem volt
tisztán eszméleténél, hanem egyáltalában nem volt beszám-
itható állapotban. Ilyen állapotban pedig vallásváltozta-
tásról nem lehet szó. E határozat ellen a plébánia négy
héten belül felebbezhet a vallás- és közoktatásügyi minisz-
teriumhoz.

— **A Gusztáv Adolf egylet** múlt héten tartotta meg
Eisenachon közgyűlését. Ez egylet tudvalevőleg azt
tüzte ki céljául, hogy a világon szetszórt evangélikus
vallásuakat szellemi és anyagi segélyben részesítse. Ezen
minta szerint alapított az izr. alliance univ. is, mely a
zsidó vallásuak segélyezését tüzte ki céljául. S dacára,
hogy ez egylet működése nyílt és csupán anyagi támo-
gatást nyújt, mégis mennyi mindenféle rágalomnak gya-
nusításnak van kitéve az antiszemita had részéről! Min-
den felekezetnek vannak ilyen segélyegyletei, még azok-
nak is, melyek nincsenek kitéve olyan gyakori üldözésnek
mint a zsidó. Kinek juthatna eszébe például a miskol-
czi ev. lelkésznek hazafiságát kétségbe vonni, mert
Eisenachba ment és németül beszélt a Guszt. Ad. egylet
gyűlésén vagy hogy pénzsegélyt nyújtottak hitközségének?
Ha azonban az áll, izr. univ. tartana közgyűlést Párisban
és a magyar zsidó hitközségeknek eszébe jutna e köz-
gyűlésen küldöttek által képviseltetni magukat, milyen
ordításokat vinne véghez az antiszemita sajtó és mennyit
kiabálna »a zsidók kozmopolitismusáról.« Felemlítjük
mindezt csupán azért, hogy bemutassuk azt az óriási kül-
önbséget, a mit bizonyos dolgok megítélésénél tesznek,
ha ugyanazt a dolgot zsidó is elköveti.

— **Thurdossinról** írják nekünk, hogy az ottani
zsidó hitközségben új templomot építettek, melyet e
napokban nagy ünnepélyek mellett felavattak. A templom
felépítése körül legtöbb érdemet szerzett magának az ot-
tani rabbi Salamon Mózes és Dr. Kux. A rabbi haza-
fias beszéddel nyitotta meg az ünnepélyt, mely igen jól
sikerült.

— **A tolesvai hatosztályu izr. iskola** 1884/5 tanév-
ről szóló értesítőjét vettük, melyet ez intézet derék igaz-
gatója, Frischer Nándor ur állított össze. Az Értesítő
alapos ismertetést nyújt az ezen tanintézetben uralkodó
példás rendről és hazafias szellemről, mely utóbbiól nem-
csak az iskola élén álló férfiak, hanem az egész hitközség
is át van hatva.

Hirdetések.

28. csoport a kiállításban.

Budapesti
butorbazár.
Eladás nagyban
és kicsinyben.
Frankl B.

Deák-utca 7. sz.
1. emelet.

A czimre tessék figyelni!

Nagyszerű butor-eladás.

A helyiség átalakítása végett a nagyszerű butor-raktár mélyen a bevásárlási ár alatt eladva lesz. Nagy raktár szabadalmazott gyermeköltöző szekrényekben fürdő-berendezéssel és mázolt előszoba-berendezésekben.

GUMMI és HALHÓLYAG.

Legfinomabb és legbiztosabb elővigyázati készülék minden következmény ellen, csak valódi párisi garantiroztatik, tuczatja 1, 2, 3, 4 és 5 frt. — Legfinomabb párisi óvó-szivacsok, tuczatja 2, 3 és 1 frt. — Legfinomabb hölgy-preservatívok, darabja 2 frt. Kitűnő sutpensoriumok darabja 1 frt, 1 frt 50 kr, 2 frt és 3 frt. — Küldi titoktartás mellett, használati utasítással

Jul. Reif, specialista, WIEN,
IV., Margarethenstrasse 7.

!Ternó!! Ternó!! Ternó!

Mihalik János matematikus lakik: Budapest, kerepesi ut 74. szám.
I. emelet, 7. ajtó.

Budapesten kerepesi út 74. sz. I. em 7. ajtó lakik az emberek legnemesebbike, s a mesterek nagymestere Mihalik János ur. Mihalikur szellemi képessége és jótékonyági érzeténél fogva azon kellemes helyzetben van, hogy a szegényeken segíthet, s valóban, számtalan is azok sokasága, kik ezen bölcs ember közreműködésével ma már a legkellemebb jólétnek örvendenek. Valóban csodával határos! Hallják csak! Haljátok azt a hihetetlennek látszó dolgot, hogy folyton, minden húzásnál 1 ternó, 10 ternó, 86 ternó, 154 ternó, 90 ternó. 160 ternó. sőt 283 ternó is lett csinálva már Mihalik ur által adott számokkal, s így egyszerre százán és ézren. kik azelőtt inséggel és szükséggel küzdének, élvezhetik a biztosított jólét édes örömeit. Egy barátom Stojanovits József az aug. 12-iki brünni húzásra Mihalik urtól 7, 83, 43, szerencseszámokra én is tettem 50 krt s így a csekély betétet kívül, miden legkisebb költség nélkül 2400 frtot nyertem mig ellenben Stojanovits ur 6240 frtnyi nyereségnek örvend. Ezen nemeslelkű ember dicsőítésére és az egész emberiség javára hozassanak ezen sorok nyilvánosság elé, örege-ifja. apraja-nagyja szegény s gazdag, közel és távolból, aki csak a kis lottóur biztosan óhajt nyerni azonnal irhasson Budapestre, kerepesi ut 74. sz. I. em. 7, nemeskeblű emberbarátunk, szükségünkben segítőnk t. Mihalik Ján. urnak, mert egyedül csak általa juthatunk bizonyos nyereséményhez. föld legfőbb javaihoz, melyet szívaink csak óhajtanak: ternó! pénz! szerencse! öröm!

A legm. tisztelettel maradtam

Szerajew, szerb-utca 17 sz.

Bogdanovits Miklós.

Mihalik János urhoz Budapest, kerepesi ut 74. sz. I. em. 7. ajtó intézett levelekhez kéretek válasz végett 3 db. 5 kros bélyeget csatolni.

AZ

EGYENLŐSÉG

részére hirdetéseket felvesz

SCHWARZGYULA

hirdetési irodája

IV. ker., Váci-utca 11. szám.